

LBRIS

We know
books

*Mulțumesc poetului, publicistului, promotorului
cultural de excepție – Nicolae Băciuț – în
paginile revistelor coordonate de dumnealui
simțindu-mă „acasă”.*

Simona Mihuțiu

DINCOLO DE LIKE

NICOLAE BĂCIUȚ, PUBLICISTICA, ÎNTRE MEDICINĂ ȘI LITERATURĂ/5
SIMONA MIHUȚIU, CUVÂNT ÎNAINTE/16
LIBERTATEA CUVÂNTULUI/18
MEDICINA ȘI ARTA – SIMBIOZĂ ȘI COMPLEMENTARITATE/30
SCRISUL, ACEASTĂ ARMĂ CARE NU LASĂ ÎN URMĂ SÂNGE, CI TUȘ NEGRU/42
GÂNDURI CARE AU LUAT FORMA CUVINTELOR.../46
ÎN SFINȚI ȘI ÎN EROI SĂ NU DAI CU NOROI/ 52 POEZIA, CA UN TEMPLU /60
UN GÂND PENTRU NICHITA/64
DULCE GRAI /68
CU GÂNDURI EUROPENE/70
SURORII MELE, MOLDOVA/ 76
DESPRE UNIVERSALITATE/86
PERICOLUL GENERALIZĂRII /92
SUNT VINOVAȚI PROȘTII/98
MANIPULAREA – O BOMBĂ CU CEAS/ 106
REALITATEA... VIRTUALĂ/ 112
POLITICALLY CORRECT?/ 120
O TEMPORA, O MORES!/ 126
NEGATIVUL UNEI FOTOGRAFII CONTEMPORANE/130
PREVENȚIA ȘI IMPORTANȚA DOZEI OPTIMALE/134
LIBERTATEA – UNITATEA DE MĂSURĂ A FIINȚEI UMANE/144
MIRAREA DE-A FI/152

IBDIS | We know books
Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MIHUȚIU, SIMONA
Dincolo de Like/ Simona Miheuțiu. Editura Vatra veche,
2024 - Târgu-Mureș
ISBN 978-606-9014-58-0
821.135.1

Coperta de Nicolae Băciuț

EDITURA VATRA VECHE

Târgu-Mureș, str. Ilie Munteanu nr. 29

Apărut 2024

Lector Nicolae Băciuț

Copyright © Simona Miheuțiu 2024

**Orice reproducere, chiar și parțială, a acestei lucrări este
interzisă fără acordul scris al autorului**

Toate drepturile rezervate

Tehnoredactare: Sergiu Paul Băciuț

Format 16/61x86, Coli tipu 10

PUBLICISTICA, ÎNTRE MEDICINĂ ȘI LITERATURĂ

După ce și-a exersat disponibilitățile și și-a exploatat multiplele resurse de creație, Simona Miheuțiu nu putea rezista tentației de a face și publicistică, de a-și exprima judecăți de valoare pe marginea unor lecturi, mișcându-se cu aceeași dezinvoltură cum a făcut-o în poezie, proză (povestiri, nuvele, roman și teatru). Dar și legat de temele fierbinți care ne preocupă pe toți, de la libertatea cuvântului la manipulare, de la realitatea virtuală la corectitudinea politică, de la soarta fraților basarabeni la problemele Europei.

Toate la un loc fac parte din arsenalul nevoii de comunicare a autoarei, dincolo de granița unei profesii care impune tăcerea, liniștea, interiorizarea unor sentimente și a unor trăiri extreme. „Scrisul însuși devine o conversație cu lumea” (p. 42)

Medicul Simona Miheuțiu nu se poate mulțumi cu retragerea din tumultul existențial cotidian, copleșită profesional, câtă vreme nu poate rămâne indiferentă la ceea ce se întâmplă cu lumea pe care o însoțește în parcursul ei, în căutarea unor sensuri care nu o lasă să se complacă și să accepte mediocritatea în expansiune, la toate nivelele. De altfel, Simona Miheuțiu se declară adeptă dictonului latin „aurea mediocritas”. (p.16)

Din start, își definește poziția ofensivă împotriva dezechilibrelor politice, sociale, educaționale, a radicalizărilor de orice fel, a absurdului existențial, optând pentru măsură, echilibru, cumpătare, calea de

mijloc. „Remarc, spune autoarea în *Cuvânt înainte*, adesea lipsa de echilibru a opiniilor din jurul nostru, radicalizarea și absurditatea lor”. (Idem)

De aceea, judecățile ei au justete, dar nu încrâncenare, astfel încât libertatea de exprimare să nu fie deturnată de la sensurile ei morale, rămânând într-o cordialitate a polemicii.

Simona Mișuțiu nu monologhează, ea invită la dezbateri, la dialog, cu cititorii, dar și cu sine însăși, pentru a-și clarifica neînțelegeri, nedumeriri, îndoieli...

Ea e bine informată, se documentează cu scrupulozitate, înarmându-se cu argumente fără vulnerabilități, de bun simț, constatând că „Libertatea se transformă în libertinaj, uitând că «libertatea fiecăruia nu ar trebui să o încalce pe a celuilalt»” și mai crede că „autocenzura pe principii morale nu mai funcționează”. (p.25)

Crede în „libertatea cuvântului”, desfide cenzura sub orice pretext, trecând în revistă exemple de autori și opere care au căzut victime ale unor interese care au sfidat și libertatea și cuvântul, din Grecia antică și până în Lagărul socialist, cu ilustrarea cenzurii și în România comunistă, analizând cauzele și mijloacele prin care aceasta a fost impusă.

Nu trece cu vederea, în articolul care deschide cartea, „Libertatea cuvântului”, nici ipostazele în care azi, cenzura, în formule perfide și perverse, slujește interese care sfidează și adevărul și istoria.

Concluzia autoarei remarcă paradoxurile

democrației în raport cu libertatea de exprimare: „Cenzura funcționează într-o manieră pașivă, întărindu-se”, „S-a ajuns la o sfidare a normalității până la fanatism”. (p. 23, 24)

Totul pentru a pregăti un „om de tip nou”. „Noi, avertizează autoarea, cei care ne-am născut în comunism, recunoaștem simptomele și ne temem”. De aceea, consideră că „Întrebarea care se pune este: care vor fi limitele cenzurii?” și constată un adevăr trist: „Cenzura, ca orice cucoană mare, se lăfăiește cu plăcere în patul puterii”. (p. 26)

Din interiorul condiției profesionale, Simona Mișuțiu face și o evaluare a legăturii dintre două lumi, aparent paralele (*Medicina și arta – simbioză și complementaritate*), enunțând din start o teză pentru unii surprinzătoare: „Din punct de vedere medical, la nivel individual, omul are nevoie de frumos în viața lui, ca o necesitate intrinsecă de calibrare interioară în raport cu mediul său de viață” (p. 30), și, mai mult, „Între cele două domenii există o condiționare biunivocă” (Idem). Afirmațiile sale se sprijină și pe o realitate istorică, peste care s-a trecut cu ușurință: „Grecii antici recunoșteau importanța medicală a artei pentru că, deloc întâmplător, Esculap, zeul medicinei, era fiul lui Apollo, zeul artelor, protector al poeziei” (p. 31).

Articolul său, în fapt o veritabilă cercetare științifică, demonstrează că o sursă importantă pentru sănătate este echilibrul care se reglează între trup și psihic. Între medicină și artă găsește similitudini inclusiv sub raportul

unora dintre obiectivelor vizate – suferința și boala. Iar instrumentele artei și științei nu sunt incompatibile.

„Avocații” tezei sale sunt celebri. Între aceștia, e citat Cehov, prozator, dramaturg, dar și medic, care recunoștea rolul medicinei în arta sa: *„Medicina a avut o mare influență asupra activității mele literare. Aceasta a dezvoltat în mai mare măsură sfera observațiilor mele, i-a îmbogățit cunoștințele a căror valoare pentru scriitor o poate pricepe numai cel care este el însuși medic.”* (p.32)

Terapie prin artă este cea care argumentează o dată în plus legăturile determinante între cele două domenii, iar cazuistica invocată este și din literatură și din arta plastică, muzică. În context, recurge la un adagiu latin, căruia îi este recunoscută valabilitatea: *„acolo unde leacurile nu vindecă, o poate face cuvântul”*. (p. 34)

Simona Miheuțiu își explică și resorturile care îl împing pe un medic să își regleze propriul echilibru prin artă, fie în calitate de consumator, fie ca și creator, un argument fiind și frecvența temelor medicale, în larga lor diversitate, în artă.

Și pentru domeniul oncologic aduce exemplele care au făcut suferinței radiografii prin artă.

Ca să-și consolideze argumentația, Simona Miheuțiu oferă câteva exemple celebre de medici care au fost străluciți și în artă/literatură: Cehov, Wiliam Somerset Maugham, Connan Doyle, Archibald Joseph Cronin, John Keats, Henry Mondor etc., ori la noi Vasile Voiculescu, Aurel Baranga, Augustin Buzura...

Simona Miheuțiu, ea însăși angajată deopotrivă în

medicină și în artă/literatură, încearcă și să-și definească propria condiție, integrată într-o misiune multiplă. Citându-l pe Vasile Tărățeanu („nu poate trăi în afara cetății”), își însușește atribuțiile și rolul său, convinsă că cei care scriu „trebuie să fie conștienți că dețin o puternică armă, care nu lasă în urma sa sânge, ci tuș negru” (p. 44).

Simona Miheuțiu amendează critica literară care ignoră scara valorilor și se folosește de scări ideologice pentru a demola autori ori recurge la etichetări.

Fără a dori să intre în dispută cu cineva, preferă polemica de idei.

Aici, Simona Miheuțiu își demonstrează calitățile de luptătoare, verbul ei fiind, nu arareori, acid, iar adjectivele necruțătoare.

Nu este indiferentă la rateurile culturale și educaționale, nu se sfiește să-i acuze pe detractori și nici nu vrea să se alinieze modelor care demolează principii identitare, inclusiv considerând patriotismul anacronic. Nici nu acceptă ca nume grele din literatura română de ieri și de azi, de la Coșbuc la Eminescu, de la Marin Preda la D.R. Popescu, să fie puse la zid și executate fără scrupule. Vehemența Simonei Miheuțiu e reacția sa de bun simț la atacurile maidaneze la adresa lui D.R. Popescu, chiar la moartea sa.

Conduita Simonei Miheuțiu vine și din înțelepciunea populară, ale cărei principii sunt imperative: *„În sfinți și în eroi să nu dai cu noroi”*. (p. 52)

Într-un astfel de orizont de sfințenie și eroism îl

plasează și pe Eminescu, în relație cu sentimentul românesc al ființei, cu istoria, cu limba, căruia îi dedică pagini patetice de admirație. Eroismul îl pune în legătură și cu controversese legate de cauza și împrejurările, încă nebuloase, ale morții lui Eminescu, considerându-l o victimă a propriei sale intransigențe.

În paradigmă eminesciană așează devenirea noastră întru spiritualitate, dăinuirea noastră: „românii și-au regăsit în versurile poetului național identitatea, idealul de unitate națională”. (p. 53). Pe cei care duc în derizoriu valorile naționale îi consideră nici mai mult, nici mai puțin decât trădători. (idem)

Trecând în revistă reperele definitorii ale operei eminesciene, autoarea mai constată un atribut ce ține de marea literatură: *actualitatea!*

Cât privește relația sa personală cu opera lui Eminescu, influența este totală: „Eu am crescut cu Eminescu și acesta nu este un eufemism”. (p.56)

Punctele de vedere formulate despre receptarea și promovarea operei eminesciene, despre cum e predată în școală, despre cum e percepută de generațiile tinere, au fost răspunsuri la o anchetă jurnalistică despre Eminescu în contemporaneitate, oferindu-i Simonei Mișuțiu posibilitatea să se dezlanțuie, să formuleze opinii incomode, să stabilească urgențe în readucerea marilor valori culturale în orizontul de interes al celor mai tinere generații.

Pledoariile pentru readucerea literaturii în prim planul formării individuale, includ și exerciții eseistice,

pe teme cu valoare axiomatică, nuanțele ieșind în evidență în formulări metaforice.

„Poezia, apreciază Simona Mișuțiu, este cea mai înaltă expresie a umanului din noi” (p. 60) De altfel, poeziei și poetului le sunt acordate cele mai înalte prerogative.

Între afinitățile elective ale Simonei Mișuțiu, Nichita Stănescu ocupă un loc aparte, poezia acestuia fiind calificată „drept miruire divină” (p. 65), discursul său purtând și amprenta metaforei stănesciene...

Lăsând în urmă problemele artelor, Simona Mișuțiu se avântă în realitatea imediată, cu problemele ei internaționale, naționale – politice și sociale... e preocupată de soarta Europei și de felul în care naționalul se poziționează, în analizele unor autorități în materie, între care și academicianul Ioan Aurel Pop, pentru conservarea și afirmarea identității.

Evaluează și reflexele conștiinței naționale pe ambele maluri ale Prutului. Abordează lucrurile ca un analist politic bine informat, interpretând în logică istorică evenimente și date. Pledoaria pentru unirea Basarabiei cu țara mamă pune în balanță argumente pro și contra, bazându-se pe mentalități locale, dar și pe politici europene.

Despre locul nostru în lume sunt și considerațiile despre deschiderea spre universalitate, care converg spre teza călinesciană, care condiționează universalul de național. Simona Mișuțiu vede o astfel de relație ca fiind mai degrabă de ordin temporal decât spațial:

„Universalitatea este succesul unui scriitor în lupta cu timpul, cu atât mai probabil cu cât își extrage filonul din propria lume” (p. 89).

Despre *Pericolul generalizării*, despre etichetări, poziționarea Simonei Miheuțiu e fără echivoc: „Generalizarea absolută, pe lângă faptul că este iluzorie ca să fie reală, este și periculoasă”. (p. 92) În viziunea sa, „o generalizare, pentru a fi corectă, necesită o bună reprezentativitate, o eșalonare corectă, nepărtinitoare și trebuie să aibă la bază un studiu, o analiză riguroasă” (p.93), și chiar și atunci când sunt vizate „domeniile umaniste și artistice, tot analiza riguroasă, științifică ar trebui să fie soclul pe care se poate ridica o generalizare” (idem). Trecerea otova de la particular la general e un instrument fariseic de manipulare.

Păcatul generalizării în ce privește poporul român o pune în opoziție totală: „nu pot fi de acord cu infirmizarea lui, cu negarea valorilor pe care le are” (p. 96)

Când se „relaxează”, Simona Miheuțiu abordează subiecte în care-și exersează, cu inteligență și... seriozitate, simțul umorului: *Sunt vinovați proștii* (p. 98). Ea îi invocă pe Einstein: „Doar două lucruri sunt infinite, Universul și prostia umană, dar eu nu sunt sigur despre primul”, (p. 103) pe Matthijs van Boxsel, care are convingerea că „nimeni nu e atât de inteligent încât să-și dea seama cât de prost este!” (p.98), dar și pe Andrei Pleșu: „Toți suntem proști, dar mai proști decât oamenii inteligenți, mai rar”. (idem), ori pe Costel Zăgan, care are o teorie proprie,

conform căreia „prostia nu înseamnă lipsa inteligenței, ci excesul răutății” (p.101).

Concluzia autoarei e de... bun simț: „cred că ar trebui să definim prostia prin lipsa de bun simț și să ne întoarcem la valorile umane fundamentale, dacă nu vrem să devenim orice altceva decât oameni” (p.103).

Manipularea, în concertul războiului informațional, e privită din toate unghiurile, cu detașarea celui care-i cunoaște mecanismele. Concluzia Simonei Miheuțiu e categorică și e și un semnal de alarmă: „Manipularea poate avea efecte pe termen lung asupra sănătății mintale și asupra sufletului tinerilor noștri, întocmai cum o bombă cu ceas ar avea-o asupra stării fizice”. (p. 110)

Nici față de Inteligența Artificială nu rămâne indiferentă, evaluând atât aspectele practice, cât și pe cele morale, dar sesizează și pericolele. „Această «joacă de-a Dumnezeu», fără cunoașterea în profunzime a legilor care guvernează Universul, ar putea să ne coste, să sape groapa speciei căreia îi aparținem” p. 117).

„Ideologia «politically correct» a plecat de la noțiuni, crede Simona Miheuțiu, de bun simț, morale, dar s-a dezaxat atât de mult față de ideile și principiile etice fundamentale, încât acestea devin de nerecunoscut în transformarea la care au fost supuse” (p. 122).

Sexualitatea e văzută și prin grila medicală, atât în normalitatea ei, cât și în aspirațiile unei minorități în opoziție cu majoritatea. Și în acest caz, Simona Miheuțiu observă fisurile unei astfel de politici: „promovarea sfidătoare a acestor prevederi privind diversitatea

sexuală în sistemele educaționale naționale, în mod concertat pe mapamond, seamănă cu o formă perfidă de manipulare”.(p. 128)

Cu mijloacele sale, Simona Mișuțiu stă de veghe la hotarele cunoașterii umane, la rătăcirile ei într-un labirint politic, social, cultural, moral, într-o lume care alunecă în negativul unei fotografii contemporane” (p. 124), în timp ce „Omul contemporan își caută sinele, negăsindu-l”. (p. 125)

La toate acestea, Simona Mișuțiu invocă „prevenția și importanța dozei optimale”. (p. 128)

În context, și în opoziție cu globalismul, analiza patriotismului și naționalismului aduce în limpezimea sensurilor concepte confiscate, deturnate, compromise. Ignorarea lor e supusă unei judecări precise, chirurgicală: „o parte din derapajele de la morală ale lumii occidentale contemporane, neprimindu-și antidotul la vreme, au fost fructificate, poate chiar însămânțate, de cei care vin astăzi să se erijeze ca vârfuri de lance ale opiniilor anti-globaliste, preinșii, falșii «naționaliști». Este vorba de perfidie politică” (136).

Simona Mișuțiu a găsit și vinovați și tratamentul: *Prevenția*: „Lipsa de veghe asupra acestor derapaje, fie într-un sens, fie în altul, este imputabilă liderilor politici. Ca și în medicină, succesul maxim îl obții când previi boala, nu când o tratezi” (p.140).

În finalul cărții sale, Simona Mișuțiu conchide că „mirarea de a fi” are în libertate „unitatea de măsură a ființei umane”. (p. 144), iar „a fi liber înseamnă a fi

responsabil”(p. 146). Autoarea vede salvarea libertății prin educație: „A distruge educația unui popor înseamnă a-i îngenuchea libertatea”.(p. 149)

Densitatea ideatică face greu de sintetizat punctele de vedere, în nuanțele lor în această carte. Autoarea pune multe întrebări și oferă, cel mai adesea, și răspunsuri. Simona Mișuțiu crede în speranța pe care credința a pus-o în bagajul românilor, să le fie hrană pe drumul istoriei. (p. 154).

Ca o notă distinctivă, fiecare articol e prefațat de o sinteză cu iz aforistic.

Publicistica Simonei Mișuțiu nu este pe teme facile, nu este călduță, ci mereu de atitudine, provocatoare prin felul în care sucește gâtul ideilor de actualitate.

Simona Mișuțiu dă proba erudiției sale, aducând practica sa medicală la rang de artă, și arta sa la virtuțile medicinei. „Dincolo de Like”, Simona Mișuțiu împacă cele două iubiri, rigoarea științifică, pe de o parte, și libertatea metaforică, pe de alta!

NICOLAE BĂCIUȚ

Cenzura și autocenzura au apărut odată cu nașterea limbajului articulat, omul devenind conștient de puterea pe care cuvântul i-o dă, dar și de pericolele la care îl poate supune. Cu timpul cuvântul a devenit o armă, iar manipularea lui – un scop. Libertatea de exprimare a devenit un deziderat valabil în toate timpurile, la fel ca libertatea însăși, de fapt o expresie a ei, un mod de manifestare. Dorința de exprimare liberă a opiniilor a fost cu atât mai mare cu cât cenzura și-a ascuțit capacitatea de supraveghere, iar ponderea pe care au avut-o una sau alta a oscilat, în funcție de perioada istorică traversată, de evenimente istorice, de tipul de organizare social-politică existent la un moment dat. Libertatea cuvântului și cenzura au alergat mereu pe aceeași pistă, suflând una în ceafa celeilalte, câștigând ba una, ba alta, întotdeauna aproape, întotdeauna la pândă pentru a profita de erorile și derapajele competitorii. Cenzura a câștigat cele mai multe competiții, fiind prietena loială a puterii și beneficiind de toate mijloacele pe care aceasta a dorit să i le pună la dispoziție: manipularea, coerciția și, în general, toate instituțiile și instrumentele de control. A fost ajutată de ignoranță și prostie.

Sursele istorice citează diverse tipuri de cenzură încă din Grecia antică, chiar dacă termenul (cenzor) a fost prima dată introdus în Roma antică. Socrate – pedepsit să bea cucută pentru ideile sale care „corupeau” mințile tinerilor atenieni și pentru ofense aduse zeilor, Ovidius

Publius Naso – exilat pentru ale sale „carmen et error”, Pitagora – care și-a văzut arse scrierile, pentru că a pus la îndoială existența zeilor, Seneca – nevoit să se sinucidă, Homer – interzis de Caligula, sunt doar câteva exemple de cenzurați ai lumii antice. Arderea cărților Bibliotecii din Alexandria este și ea un exemplu de cenzură dusă la extrem și catalogată ca fiind o crimă împotriva culturii. China are o lungă tradiție în exercitarea cenzurii, tot cam din perioada antică, dar poate cea mai bine conservată în timp. Istoria pomenește și de luptători antici pentru libertatea cuvântului cum ar fi, spre exemplu, Euripide (de așteptat, având în vedere că în Grecia s-a născut și democrația).

Evul mediu a fost „întunecat” și datorită cenzurii practicate de dinastiile conducătoare ale vremii, dar mai ales de Inchiziția Bisericii Catolice, celebră fiind „Index librorum prohibitorum”, o listă în care pot fi regăsiți „ereticii” autori ai unor capodopere universale. Dante, Boccaccio, Diderot, Machiavelli, Kant, Hugo, Lamartine, Pascal, Spinoza, Voltaire, Francois Villon, Jean Jaque Rousseau – iată câțiva ale căror idei reprezentau un pericol pentru orânduire, anunțau mari schimbări sociale. Dostoievski a fost deportat în Siberia. Diverse cărți, între care *Călătoriile lui Gulliver* a lui Swif, *Suferințele tânărului Werther* a lui Goethe, *Roșu și negru* a lui Stendhal, au stârnit și ele cenzura. Chiar și Marele Will și-a văzut cenzurat „Regele Lear”. Un alt „eretic” celebru a fost părintele fizicii moderne, Galileo Galilei. Cenzura s-a manifestat de la interzicerea unor lucrări sau a întregii

opere a unui autor, până la pedepse fizice. Unii au plătit cu viața curajul de a exprima altă opinie decât cea recomandată oficial.

Însă cenzura și-a rafinat și metodele. Apare conceptul de cenzură pre-publicare, introdus oficial, se pare, de către Napoleon și perfecționat în perioada modernă.

Nici Țările Române nu au scăpat de cenzură, aceasta fiind în perioada medievală mai mult o cenzură religioasă, supusă adesea influențelor din afara granițelor, mai ales datorită faptului că primele tiparnițe au apărut pe lângă biserici. Așa se explică de ce a apărut atât de târziu tipărirea în limba română. În Transilvania și în Basarabia cenzura a servit interesele ocupației maghiare, respectiv rusești, și a avut un rol evident de menținere a opresiunii în aceste teritorii românești. Lupta pentru afirmarea identității naționale a avut ca premergătoare lupta pentru recunoașterea limbii române ca limbă vorbită de majoritatea cetățenilor Republicii Moldova. Cât despre Bucovina de Nord, românii din Ucraina încă se zbat pentru libertatea de a se exprima și de a le fi recunoscută limba maternă.

Nicolae Bălcescu a fost exilat. Sunt suspiciuni, nu lipsite de temei logic, că însuși Eminescu ar fi fost „admonestat” pentru opiniile care nu conveneau regalității și conducerii liberale din acea vreme, dar mai ales Imperiului austro-maghiar. Kogălniceanu, pentru folosirea proverbului românesc „de la cap se-mpute peștele”, își vede revista (*Dacia Literară*) interzisă.

Cercetătorii fac o distincție clară între cenzura din

statele cu regim de conducere totalitar și cea din țările cu regim democratic. În cele totalitare, cenzura se suprapune cu funcțiile organelor represive, având ca obiectiv „crearea omului nou”, ale cărui convingeri proprii sunt anulate și înlocuite cu cele ale puterii, după cum menționează Friedrich von Hayek. Un astfel de exemplu este cenzura hitleristă, cu interzicerea tuturor autorilor evrei – unii de mare valoare – dar și a clasicilor ruși. Iată de ce în timpuri actuale, când a început invazia rusească din Ucraina, interzicerea în toate țările occidentale a muzicii lui Rahmaninov, Ceaikovski, Mussorgski, a scrierilor lui Dostoievski, a readus în amintire manifestările naziste. Distrugerea culturii propriului popor, Mao a numit-o „Revoluție culturală”. Nicio cenzură nu a fost mai feroce decât cea practică de comuniștii bolșevici. Maiakovski a plătit cu viața, Soljenițin și Pasternak cu exilul. Dar aceștia sunt doar cei mai cunoscuți. Alții au fost deportați, închiși, uciși. În România bolșevizată s-a ucis cultura, dar și oamenii care o produceau, în perioada „dogmatică”, până în 1965.

Mulți scriitori, poeți, jurnaliști au plătit cu suferințe greu de imaginat, închiși în închisorile comuniste de tristă amintire. Vasile Voiculescu, Radu Gyr, Nicolae Steinhardt sunt primele nume care îmi vin acum în minte. Nicolae Labiș a deranjat și el, accidentul său stupid fiind pus în cărucia regimului bolșevizat, fie că așa s-a și întâmplat, fie că s-a dorit să fie astfel perceput, pentru inducerea fricii în sufletul altor tineri îndrăzneți. Și Constantin Tănase și-a găsit sfârșitul repede, după ce a

rostit pe scenă faimosul său cuplet „Davai ceas”. Lista autorilor interziși este însă mult mai lungă: Goga, Cioran, Eliade, I. Al. Brătescu-Voinești, Eugen Ionescu, Nechifor Crainic, Păstorel Teodoreanu, Ion Barbu, Arghezi, G. Călinescu și mulți, mulți alții.

Pe această temă au fost scrise multe articole și cărți după Revoluție. Aflăm din excepționala lucrare a Biancăi Șandru, „Cenzura-comunistă”, că Silviu Brucan, venerat de mulți în anii post-decembriști, a fost „un actor responsabil de cenzura de după 1944”.

În anii „post-dogmatici”, chiar dacă cenzura a fost mai relaxată – permițând să apară valori literare și culturale autentice – totuși s-a practicat, mulți autori vânzându-și masacrate scrierile sau chiar interzise în parte. La o minimă scrutare, îi numim pe Harry Salem, Ana Blandiana, Romulus Guga, Marin Sorescu, Paul Everac și lista este mult mai lungă. Relevantă este și corespondența dintre Nicolae Steinhardt și Nicolae Băciuț, cuprinsă în valoroasa carte „Între lumi”, a lui Nicolae Băciuț.

Cei care am prins ani buni din perioada comunistă știm că nu au putut fi înlocuite convingerile, dar știm și că a funcționat bine autocenzura, prin inocularea sentimentului de teamă. Acest sentiment s-a înșămânțat și a crescut în prima perioadă a comunismului sub teroarea bolșevică, dar umbra sa n-a dispărut nici atunci când, după 1965, cenzura s-a mai atenuat și nici măcar după 1989, persistând teama revenirii ei. Astăzi susținem, nu fără temeii, că toate posturile de televiziune sunt aservite, chiar dacă nu unui stat totalitar, ci patronilor și

intereselor acestora. Fenomenul însă nu este prezent doar la noi, este unul global.

Cenzura a fost și este practică și în statele cu tradiție democratică, unde „asigură securitatea internă și externă a țării, stabilitatea statului și sistemului politic, cu respectarea maximă a drepturilor și libertăților omului.” Sună cam formal, dar la o privire mai atentă observăm că – inclusiv în zilele noastre – sunt autori clasici sau contemporani interziși și opere falsificate pentru a fi conforme cu ideologia impusă. Fiindcă orice abuz ideologic poate conduce la extremism.

Aventurile lui Huckleberry Finn a lui Mark Twain a fost interzisă după apariție, fiind considerată prea libertină, este interzisă din nou azi în unele state sau falsificată în altele, prin înlocuirea cuvântului „negru” sau „sclav” din motive rasiale, uitând că este produsul unei alte epoci la care ai fi dator să-ți raportezi lectura și analiza și că, în definitiv, niciun drept n-ar trebui să permită schimbarea operei cuiva, fără acordul autorului!

În același context, „*Pe aripile vântului*” a lui Margaret Mitchell a fost interzisă. Deși luăm în derâdere situațiile hilare create prin „colorarea” Albei ca Zăpada sau „decolorarea” pisicuței aristocrate, lucrurile sunt grave în primul rând prin acceptarea acestor impuneri fără nicio opoziție, împotriva decenței și logicii. Cuvântul rom a devenit de asemenea canonic, impus parcă în toată mass-media printr-o încercare de asimilare subconștientă a altui cuvânt: român. Cenzura funcționează într-o manieră parșivă, întărindu-se. Cineaștii și dramaturgii au astăzi